



GVERNUL ROMÂNIEI
PRIMUL – MINISTRU

nr. 781
0703 2006

Biro-ul permanen. al Senatului
Bp 850 17.03.2006

Domnule președinte,

În conformitate cu prevederile art. 111 alin.(1) din Constituție, Guvernul României formulează următorul

PUNCT DE VEDERE

referitor la *propunerea legislativă privind retrocedarea unor bunuri imobile care au aparținut cultelor religioase și a unor terenuri agricole și forestiere*, inițiată de domnul senator Dan Voiculescu și domnul deputat Nicolae Popa, aparținând Grupurilor parlamentare ale PC (Bp. 850/2005).

I. Principalele reglementări

Propunerea legislativă are ca obiect principal de reglementare restituirea lăcașurilor de cult, caselor parohiale, terenurilor agricole și a terenurilor forestiere care au aparținut comunităților greco-catolice și care au trecut în posesia comunităților ortodoxe, după anul 1948.

II. Observații și propuneri

1. În baza dispozițiilor Decretului nr. 358/1948 cultul greco-catolic a fost desființat de către regimul comunist, bunurile mobile și imobile trecând, pe de o parte în proprietatea Statului Român, iar pe de altă parte în proprietatea Bisericii Ortodoxe Române.

După Revoluția din decembrie 1989, Decretul-lege nr. 9/1989 a abrogat Decretul nr. 358/1948, Biserica Română Unită cu Roma (greco-catolică) fiind recunoscută oficial după mai mult de 40 de ani.

Decretul-lege nr. 126/1990 privind unele măsuri referitoare la Biserica Română Unită cu Roma (greco-catolică) reprezintă primul act normativ postdecembrist care a reglementat restituirea proprietăților preluate în mod abuziv de către regimul comunist.

Acest act normativ vizează două modalități de restituire, în funcție de deținătorul actual al imobilelor, astfel:

a) *bunurile preluate de către stat* prin efectul Decretului nr. 358/1948, *aflate în prezent în patrimoniul statului*, cu excepția moșiilor, *se restituie*, în starea lor actuală, Bisericii Române Unite cu Roma (greco-catolică). În vederea identificării, inventarierii și predării acestor bunuri se instituia o comisie formată din reprezentanți ai statului și ai Bisericii Române Unite cu Roma (greco-catolică), numiți prin hotărâre a Guvernului.

b) situația juridică a *lăcașurilor de cult și a caselor parohiale* care au aparținut Bisericii Române Unite cu Roma (greco-catolică) și au fost *preluate de Biserica Ortodoxă Română* se va stabili de către o *comisie mixtă*, formată din reprezentanți clericali ai celor două culte religioase, ținând seama de dorința credincioșilor din comunitățile care dețin aceste bunuri. Prin înființarea acestei comisii mixte legiuitorul de la acel moment a apelat la înțelegerea celor două biserici în rezolvarea acestei probleme.

Decretul-lege nr. 126/1990 nu a fost aplicat în majoritatea localităților rurale și urbane din Transilvania din considerente de ordin interpretativ privind situațiile create după 1948, neajungându-se la înțelegeri în dialogul dintre reprezentanții locali ai celor două culte. În câteva localități neînțelegerile au dus la tensiuni și chiar conflicte între credincioșii ortodocși și greco-catolici.

Ținând seama de încercările de soluționare prin analiza, dialog și înțelegere a situațiilor rămase nerezolvate, Senatul României, prin

Declarația–Apel din 29 decembrie 1994, a adresat conducerilor Bisericii Ortodoxe Române și Bisericii Române Unite cu Roma (greco-catolică), biserici surori, un apel, chemând la înțelegere, în spirit ecumenic, pentru soluționarea tuturor stărilor tensionate existente între cele două culte.

Prin *Hotărârea Guvernului nr. 466/1992 privind aprobarea propunerilor Comisiei Centrale pentru inventarierea bunurilor proprietatea statului, fostei proprietăți ale Bisericii Române Unite cu Roma (Greco-Catolice) și predarea acestora către Biserica Română Unită cu Roma (greco-catolică)*, emisă în baza art. 2 din Decretul–lege nr. 126/1990, a fost dispusă restituirea unui număr de 80 imobile cuprinse în anexa la hotărârea sus-menționată.

Ordonanța Guvernului nr. 64/2004, aprobată prin Legea nr. 182/2005, a completat Decretul-lege nr. 126/1990, stipulând că în situația lăcașurilor de cult și a caselor parohiale (preluate de către Biserica Ortodoxă Română) în cazul în care reprezentanții clericali ai celor două culte religioase nu ajung la un acord în cadrul comisiei mixte, partea interesată are deschisă calea acțiunii în justiție potrivit dreptului comun.

În Programul de guvernare pe perioada 2005-2008, aprobat de Parlamentul României prin Hotărârea nr. 24/2004, la Capitolul 23, intitulat „*Politica în domeniul cultelor*”, este prevăzută ca obiectiv încheierea procesului de retrocedare a imobilelor către cultele religioase.

În acest sens, ca urmare a asumării răspunderii de către Guvern, a fost promovată *Legea nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente*, act normativ care, alături de Decretul-lege nr. 126/1990 acoperă problematica în discuție.

În data de 20 noiembrie 2005 a fost predată părții greco-catolice catedrala episcopală din Oradea, comunitatea ortodoxă fiind sprijinită financiar de către stat pentru continuarea lucrărilor de construcție la noua catedrală episcopală.

În același an, ca efect al angajamentului părții greco-catolice de renunțare la revendicări pentru 9 lăcașuri de cult, Guvernul a sprijinit financiar, prin adoptarea Hotărârii nr. 1.522/2005, o serie de unități de cult greco-catolice din localitățile respective, pentru edificarea de noi lăcașuri de cult.

În ceea ce privește retrocedarea caselor parohiale, acestea se pot retroceda potrivit Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 94/2000,

republicată, cu condiția să fie în domeniul public/privat al statului sau al unei unități administrativ teritoriale. În ipoteza în care deținător cu titlu de proprietate al caselor parohiale este Biserica Ortodoxă Română, cultul greco-catolic are deschisă calea acțiunii în instanță potrivit regulilor de drept comun în materie, respectiv potrivit dispozițiilor art. 3 din Decretul-lege nr. 126/1990.

2. Propunerea legislativă analizată, chiar dacă urmărește să asigure pacea confesională prin evitarea creării unor situații conflictuale, nu reușește să rezolve mulțumitor problema retrocedării proprietăților cultelor.

Forma actuală a propunerii legislative poate suporta unele îmbunătățiri, luând în considerare următoarele argumente:

a) terminologia uzitată nu este unitară, termenul de „*retrocedare*” fiind dublat de cel de „*restituire*”. Semnalăm că ambele noțiuni înglobează premisa existenței unui drept de proprietate anterior al viitorului proprietar;

b) clasificarea cultului ca majoritar sau minoritar trebuie raportată în mod necesar la un anumit perimetru (unitate administrativ-teritorială sau altă structură delimitată);

c) persoana care va suporta despăgubirile nu este identificată, iar modalitatea de stabilire și plată a acestora nu își găsește o minimă reglementare în textul propunerii;

d) retrocedarea terenurilor agricole și forestiere este succint tratată, nerezultând cu claritate finalitatea practică urmărită și mijloacele de atingere a acesteia;

e) nu se specifică termenul în cadrul căruia se vor desfășura procedurile instituite prin propunere;

f) dispozițiile propunerii sunt dificil de transpus în practică în condițiile în care adoptarea unor norme metodologice nu este prevăzută de inițiatori;

g) prevederile **art. 1** din inițiativa legislativă pot da naștere unor interpretări diferite. Textul legislativ, conform normelor de tehnică legislativă, trebuie să fie formulat clar, fluent și inteligibil;

h) **alineatul (3) al art. 2** este ambiguu formulat, prin utilizarea termenilor „*suprafață insuficientă*” și „*despăgubiri*”, în condițiile în care principiul legii este cel al restituirii suprafețelor.

3. Totodată, având în vedere situația specială și actuală a lăcașurilor de cult aparținând Bisericii greco-catolice și cadrul legislativ incomplet în materia retrocedării proprietăților care au aparținut cultelor religioase, prin retrocedarea în natură a lăcașurilor de cult și a casei parohiale *cultului majoritar* și prin sprijinul oferit de stat *cultului minoritar* pentru construirea unui alt lăcaș de cult și casă parohială, astfel cum se propune în această inițiativă legislativă, nu se face o aplicație în practică a principiului „*restitutio in integrum*”, întrucât, în realitate, sunt puține localități în care cultul greco-catolic să reprezinte cult majoritar.

4. În ceea ce privește situația terenurilor aparținând cultelor religioase, menționăm că există deja dispoziții speciale în *Legea fondului funciar nr. 18/1991* (pentru terenurile agricole) și în *Legea nr. 1/2000 pentru reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole și celor forestiere, solicitate potrivit prevederilor Legii fondului funciar nr. 18/1991 și ale Legii nr. 169/1997* (pentru terenurile forestiere).

5. Propunerea legislativă nu ține seama de faptul că în afară de cultul ortodox și cel greco-catolic în România sunt recunoscute și alte culte care trebuie să beneficieze de tratament egal.

6. Sub aspectul normelor de tehnică legislativă semnalăm următoarele:

- în textul propunerii verbele sunt folosite la viitor, situație care nu este permisă de *Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă, republicată*; acestea trebuie utilizate la timpul prezent.

- din modul în care sunt formulate atât **titlul**, cât și **art. 3**, nu rezultă dacă inițiativa legislativă este de modificare a unor acte în vigoare sau o lege de sine stătătoare.

7. Ca o concluzie, apreciem că se impune o evaluare atentă a soluțiilor preconizate a rezolva restituirea lăcașurilor de cult ce au aparținut cultelor religioase, ținând seama, totodată, și de faptul că, în cauza *Parohia Greco-catolică Sâmbăta - Bihor împotriva României*, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a declarat admisibilă cererea reclamantei (Parohia Greco-catolică Sâmbăta - Bihor), în ceea ce privește încălcarea art. 6 par. 1 (dreptul de acces la un tribunal), art. 9

(libertatea de religie), art. 13 (dreptul la un recurs efectiv), art. 14 (interzicerea discriminării) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum și a art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenție (protecția proprietății).

III. Punctul de vedere al Guvernului

Având în vedere considerentele prezentate, **Guvernul nu susține adoptarea propunerii legislative.**

Cu stimă,



Călin POPESCU-TĂRICEANU

Domnului senator **Nicolae VĂCĂROIU**

Președintele Senatului